

Idag: Matrisalgebra.
 Matrisräkning 2.1
 Invers matris 2.2

Lite beteckningar: (Lag 2.1)

$A \in \mathbb{R}^{m \times n}$, matris av typ $m \times n$

$A = (a_{ij})$, element a_{ij} på plats (i, j) , rad i , kolonn j . Även $a_{ij} = (A)_{ij}$.

$A = [a_1, \dots, a_n]$, kolonner $a_k \in \mathbb{R}^m$.

O eller $O_{m \times n}$, nollmatrisen av typ $m \times n$.

I eller $I_n \in \mathbb{R}^{n \times n}$, identitets- matrisen av typ $n \times n$, $(I)_{ij} = \begin{cases} 1, & i=j \\ 0, & i \neq j \end{cases}$

Def. Låt $A = (a_{ij})$, $B = (b_{ij})$ vara $m \times n$ matriser. Då är

* $A = B$ om $a_{ij} = b_{ij} \forall i, j$

* $A + B = (a_{ij} + b_{ij})$

* $cA = (c a_{ij})$

Dvs elementvis. Obs: samma typ.

Ex. $2 \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 & 4 \\ 6 & 8 \end{bmatrix}$, $\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 5 & 6 \\ 7 & 8 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 6 & 8 \\ 10 & 12 \end{bmatrix}$

Sats 1 De vanliga räkne-reglerna.

T.ex. $A + B = B + A$
 $A + O = O + A = A$

Elementvis produkt (Hadamard-produkt)

$A \circ B = (a_{ij} b_{ij})$ (samma typ)

Matlab: $A .* B$ Vi studerar inte denna produkt

Matrisprodukt

Låt $A \in \mathbb{R}^{m \times n}$, $B \in \mathbb{R}^{n \times r}$, $x \in \mathbb{R}^r$.

Då är

$$Bx \in \mathbb{R}^n, A(Bx) \in \mathbb{R}^m$$

Men

$$Bx = x_1 b_1 + \dots + x_r b_r = x_1 \begin{bmatrix} b_{11} \\ \vdots \\ b_{n1} \end{bmatrix} + \dots + x_r \begin{bmatrix} b_{1r} \\ \vdots \\ b_{nr} \end{bmatrix}$$

så

$$\begin{aligned} A(Bx) &= x_1 A b_1 + \dots + x_r A b_r \\ &= [A b_1, \dots, A b_r] x \end{aligned}$$

Detta motiverar följande:

Def Om $A \in \mathbb{R}^{m \times n}$ och $B \in \mathbb{R}^{n \times r}$ så är produkten $AB \in \mathbb{R}^{m \times r}$ definierad av $AB = [A b_1, \dots, A b_r]$.

Obs: bara om typerna stämmer; $(m \times n) \cdot (n \times r) = m \times r$

Ex

$$\begin{aligned} \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 5 & 6 \\ 7 & 8 \end{bmatrix} &= \begin{bmatrix} 12 & 5 \\ 34 & 7 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 12 & 6 \\ 34 & 8 \end{bmatrix} \\ &= \begin{bmatrix} 19 & 22 \\ 43 & 50 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 19 & 22 \\ 43 & 50 \end{bmatrix}. \end{aligned}$$

Rad-kolonn-regeln: skalärprod.

$$(AB)_{ij} = \text{rad}_i(A) \cdot \text{kol}_j(B) =$$

$$\left(\begin{array}{c|c} \text{rad}_i & \text{kol}_j \end{array} \right)$$

$$= [a_{i1}, \dots, a_{in}] \begin{bmatrix} b_{1j} \\ \vdots \\ b_{nj} \end{bmatrix} =$$

$$= \sum_{k=1}^n a_{ik} b_{kj}$$

Matlab:
 $A * B$

Obs: $AB \neq BA$ i allmänhet, produkten är ej kommutativ. Om $BA = AB$ så säger vi att A och B kommuterar. (Då måste $A, B \in \mathbb{R}^{n \times n}$)

Ex $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix}$ (3×2), $B = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix}$ (2×3)

Beräkna AB och BA i Matlab. Inte

Ex $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 4 & 5 \end{bmatrix}$ } ens samma typ.

Beräkna $AB = \begin{bmatrix} 9 & 12 \\ 19 & 26 \end{bmatrix} \neq BA = \begin{bmatrix} 7 & 10 \\ 19 & 28 \end{bmatrix}$.

Samma typ men inte lika.

Potens $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$ (kvadratisk matris
då $m=n$)

$A^k = A A \dots A$, k faktorer.

Transponat $A \in \mathbb{R}^{m \times n}$

$A^T \in \mathbb{R}^{n \times m}$ ges av

$(A^T)_{ij} = (A)_{ji}$

Rader och kolonner byter plats.

Sats 2 Räknerregler.

(om typerna stämmer!)

$A(BC) = A(BC)$

$A(B+C) = AB + AC$

$(B+C)A = BA + CA$

$c(AB) = (cA)B = A(cB)$

$I_m A = A I_n$ ($A \in \mathbb{R}^{m \times n}$)

Läs bevis.

Sats 3 Transponat.

a. $(A^T)^T = A$

b. $(A+B)^T = A^T + B^T$

c. $(cA)^T = c A^T$

d. $(AB)^T = B^T A^T$

Bewis d: $((AB)^T)_{ij} = \sum_{k=1}^n a_{jk} b_{ki} = \sum_{k=1}^n (B^T)_{ik} (A^T)_{kj} = (B^T A^T)_{ij}$

Matrisinvers 2.2Vi har additiv invers:

$$A + (-A) = (-A) + A = 0$$

Multiplikativ invers:Def En $n \times n$ matris A är inverterbar om det finnsmatris C så att

$$AC = CA = I.$$

I så fall är C unikt.Vi skriver $C = A^{-1}$, inversen till A .

$$\text{Alltså: } AA^{-1} = A^{-1}A = I.$$

 A är singulär om ej inverterbar.

Beweis unikt.

Antag:

$$AC = I \text{ (högerinvers)}$$

$$BA = I \text{ (vänsterinvers)}$$

$$\Rightarrow (BA)C = IC$$

$$\Rightarrow BI = C \Rightarrow B = C$$

Sats 4 (Invers av 2×2 matris)Låt $A = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}$. Om $ad - bc \neq 0$ så är A inverterbar och

$$A^{-1} = \frac{1}{ad - bc} \begin{bmatrix} d & -b \\ -c & a \end{bmatrix}.$$

Annars är A singulär.Beweis Multiplicera ihop:

$$\begin{bmatrix} d & -b \\ -c & a \end{bmatrix} \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} = (ad - bc) \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Resten i övn 25, 26.

Obs: 2×2 matrisen A är inverterbar $\Leftrightarrow$

$$\det(A) = ad - bc \neq 0.$$

Vi återkommer till detta i Kap. 3.

Sats 5 Om $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$ är
inverterbar så har $Ax=b$
en unik lösning för alla $b \in \mathbb{R}^n$.
Den ges av $x=A^{-1}b$.

Bewis Låt $b \in \mathbb{R}^n$ och sätt $x=A^{-1}b$.
Då fås $Ax=A(A^{-1}b)=(AA^{-1})b$
 $=Ib=b$. Alltså har vi
minst en lösning för varje b .
Antag att det finns en annan
lösning y , dvs $Ay=b$.
Men då har vi $\underbrace{A^{-1}Ay}_y = \underbrace{A^{-1}b}_x$
dvs $y=x$. $\square$

Sats 6 Egenskaper hos A^{-1} .

- A inverterbar $\Rightarrow A^{-1}$ inverte-
rbar med $(A^{-1})^{-1}=A$.
- A, B inv. $\Rightarrow AB$ inv. med
 $(AB)^{-1}=B^{-1}A^{-1}$.
- A inv. $\Rightarrow A^T$ inv. med
 $(A^T)^{-1}=(A^{-1})^T$.

Bewis b: Kolla def. av invers:

$$(B^{-1}A^{-1})(AB) = B^{-1} \underbrace{A^{-1}A}_I B = B^{-1}B = I$$

$$(AB)(B^{-1}A^{-1}) = A \underbrace{BB^{-1}}_I A^{-1} = AA^{-1} = I.$$

Säs resten i Sag.

Hur beräkna A^{-1} ?

Svar: radreducera $[A|I] \sim [I|A^{-1}]$.

Jag går igenom det imorgon.